

НУТГИЙН ЗАХИРГААНЫ БАЙГУУЛЛАГА, ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ ӨНӨӨГИЙН ХЭЛБЭР, ТҮҮНИЙГ ШИНЖИХ НЬ

Ц.Адъяацэрэн

ХСИС-ийн Удирдлагын сургуулийн сонсогч, цагдаагийн хошууч

1980-аад оны эцсээр Монгол Улсад өрнөсөн ардчилсан хөдөлгөөний үр дүнд Монгол Улсын нийгмийн байгуулал бүхэлдээ өөрчлөгдөн шинэчлэгдэж, өнөөдөр дэлхий нийтийн түгээмэл хандлага, өөрийн орны өвөрмөц онцлогт нийцсэн хөгжил дэвшлийн замаар хөгжиж байна.

Нутгийн өөрөө удирдах ёсны буюу нутгийн өөрөө удирдахбайгууллага нь хүн төрөлхтөний түүхтэй салшгүй холбоотой.

Орон нутгийн амьдрал олон талтай, аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг бүрт өөр өөрийн гэсэн өвөрмөц асуудал өдий төдийгөөр үүсч гардаг. Түүнийг өөрөө удирдах ёсны субъект болохын хувьд тэндэхийн иргэд жилдээ биш, “өдөр тутам” шийдвэрлэх хэрэгцээ бий.

Гэвч аймгаараа, сумаараа цуглараад байх боломж үгүйн учир тэдэнд өөрсдийн төлөөлөгчдийн хийгээд түүнийг “хураангуйлсан” байгууллага, бас ажлын мэргэшсэн алба зайлшгүй хэрэгтэй болдог.

Энэхүү бодит шаардлагыг харгалзан Монгол Улсын Үндсэн хуулиар орон нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллагын гурван үндсэн хэлбэрийг тодорхойлсон.¹Үүнд:

а. Аймаг нийслэл, сум дүүргийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал,

б. Баг, хорооны иргэдийн нийтийн хурал,

с. ИТХ-ын болон ИНХ-ын Тэргүүлэгчид зэрэг болно.

Эдгээр нь орон нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллага мөн гэдгийг Монгол Улсын Үндсэн хууль²-ийн 59-р зүйлийн 2 дахь хэсэгт бататган заажээ. Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, Иргэдийн нийтийн хурал бол төрийн биш, олон нийтийн ч бус харин Үндсэн хуулийн биеэ даасан институт байгуулал мөн.

Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, Иргэдийн нийтийн хурал нь нийтийн ажил хэргийг төрийн өмнөөс бус харин тухайн нутаг дэвсгэрийн нэгжийн иргэдийн өмнөөс эрхлэн шийдвэрлэж хэрэгжүүлдэг. Тиймээс ч Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 59 дүгээр зүйлийн 2-т “Орон нутгийн өөрөө удирдах байгууллага” хэмээн заасан байна. Түүнчлэн, мөн хуулийн 62 дугаар зүйлийн 1-д хурал нь нутаг дэвсгэрийн

хэмжээний асуудлыг “бие дааж шийдвэрлэх”, улсын чанартай асуудлыг шийдвэрлэхэд хүн амыг “оролцуулах” гэсэн нь өөрөө удирдах ёсны болон төрийн чиг үүргийн заагийг тогтоосон хэрэг мөн. Бас орон нутагт төрийн үйлчилгээг үзүүлэхэд оролцох буюу түүнийг шилжүүлснээр энэ үүргийг биелүүлдэг.

Бид Нийслэлийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурал, Засаг дарга болон Улаанбаатар хотын цагдаагийн байгууллагын хамтран ажилласан 2013-2014 оны үйл ажиллагаанд нь дүн шинжилгээ хийх гэж оролдлоо.

2012 оны 11 дүгээр сарын 15-нд НИТХ-ын ээлжит бус тавдугаар хуралдаан болсон бөгөөд уг хуралдаанд Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагч Э.Бат-Үүл “2013-2016 оны үйл ажиллагааныхаа хөтөлбөр”³-ийн төслийг танилцуулж батлуулсан байна.

Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн мөрийн хөтөлбөр нь НИТХ-ын ээлжит сонгуульд нийслэлийн Ардчилсан намын боловсруулж орсон мөрийн хөтөлбөр дээр суурилжээ.

Үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг Үндсэн хуульд заасанчлан иргэдийн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг

¹ Б.Чимид. Үндсэн хуулийн үзэл баримтлал. тэргүүн дэвтэр. УБ., 2002

² Төрийн мэдээлэл. 1992. №1

³ <http://ulaanbaatar.mn/content/show/3395>

хангах төрийн үүргийг сэргээн тогтоох үндсэн зорилготой гэдгийг Нийслэлийн Засаг дарга хуралдаан дээр танилцуулсан байна.

Юуны өмнө авлигын сүлжээг тасалж, нийслэлийн төр захиргааны байгууллагуудыг ил тод, нээлттэй болгох, аливаа шийдвэрийг иргэдийн оролцоонд тулгуурлаж гаргадаг тогтолцоонд шилжүүлэхэд үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн зорилтуудыг чиглүүлсэн нь мөрийн хөтөлбөрөөс харагдаж байна.

Уг хөтөлбөрийн 4 дүгээр хэсэгт “Аюулгүй, амгалан Улаанбаатар” гэсэн цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой дараах үйл ажиллагаа явуулахаар төлөвлөсөн байна. Тухайлбал,

4.1. Хотын аюулгүй байдлыг ханган, хэв журмыг сахиулах чиглэлээр:

4.1.1 Архи, тамхи үйлдвэрлэх, худалдан борлуулахад тавих хяналтыг чангатгаж, хэрэглээний соёлыг төлөвшүүлнэ.

4.1.2 Төсвийн мөнгөөр архи, согтууруулах ундаа худалдаж авахыг хориглоно.

4.1.3 Гэр бүлийн хүчирхийлэл, ахуйн хүрээнд гардаг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдийн идэвхи санаачлагад суурилсан “хөршийн хамгаалалт” амгалан тайван байдлын тогтолцоо бүрдүүлнэ.

4.1.4 Хэв журам сахиулах, гэмт хэрэг ба захиргааны зөрчилтэй тэмцэх ажлыг хотын удирдлага шууд хариуцна.

4.1.5 Мансууруулах бодисын хорт нөлөөг таниулан, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.

4.1.6 Нийслэлийн хэмжээнд

гэмтхэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлж, нийслэлийн цагдаагийн байгууллагыг шаардлагатай техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжөөр хангана.

4.1.7 Гэмт хэрэгтэй тэмцэхэд олон улсын туршлага, шинэ технологи, арга барилыг нэвтрүүлнэ.⁴

Эндээс уг хөтөлбөрийн 4.1.4-д тусгасан “Хэв журам сахиулах, гэмт хэрэг ба захиргааны зөрчилтэй тэмцэх ажлыг хотын удирдлага шууд хариуцна” гэсэн заалт онцгой анхаарал татаж байна.

Монгол Улсын Үндсэн хууль⁵-ийн 61.1-д “Засаг дарга тухайн Хурлын шийдвэрийг хэрэгжүүлэхийн хамт засаг төрийн төлөөлөгчийн хувьд харьяа нутаг дэвсгэртээ хууль тогтоомж, Засгийн газар, харьяалах дээд шатныхаа байгууллагын шийдвэрийн гүйцэтгэлийг хангах ажлыг Засгийн газар, дээд шатны Засаг даргын өмнө хариуцна” хэмээн тодорхойлсон байдаг билээ.

Тэгвэл Цагдаагийн албаны тухай хуулийн 6.5-д⁶ “Энэ хуулийн 6.4-г заасан хотын цагдаагийн байгууллагын даргыг цагдаагийн төв байгууллагын даргатай зөвшилцөн хотын захирагч томилно” гэсэн заалт байгаа нь нутгийн захиргааны удирдлагаас нутаг дэвсгэрийн цагдаагийн байгууллагын даргыг томилохоор тусгасан нь нутгийн удирдлагын эрх мэдлийг цагдаагийн хуульд тусгасан анхны тохиолдол гэж үзэж болно.

Мөн хуулийн 13.5-д зааснаар “Нийтийн хэв журам

хамгаалах газар нь хуулийн 13.1-д зааснаас гадна бусад чиг үүргийн хүрээнд цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах 13.5.5-д заасан “нутгийн захиргааны болон төрийн бус байгууллагаас зохион явуулж байгаа гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг мэргэжлийн удирдлагаар хангах” арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна.

Улаанбаатар хотын цагдаагийн байгууллага нь Монгол Улсын Засгийн газрын 2013-2016 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр, Нийслэлийн Засаг даргын мөрийн хөтөлбөр, Нийслэлийн эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх 2013 оны зорилт, хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх ажил, арга хэмжээний талаар санал боловсруулан Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газарт хүргүүлснээр Баянзүрх, Сонгинохайрхан, Хан-Уул, Чингэлтэй дүүрэг дэх цагдаагийн хоёрдугаар хэлтэс, Багануур дүүргийн цагдаагийн хэлтсийн барилгыг шинээр барихад 7.5 тэрбум төгрөг, парк шинэчлэлтэд зориулж, эргүүлийн 75, жижүүрийн 37 автомашин худалдан авах 2.3 тэрбум, гудамж талбайг камержуулах 1.5 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтыг шийдвэрлүүлсэн байна.⁷

Энэ нь нутгийн захиргааны байгууллагаас нутаг дэвсгэрийн цагдаагийн байгууллагын Цагдаагийн албаны тухай хуулиар⁸ хүлээсэн үүргээ зохих ёсоор гүйцэтгэх нөхцөл боломжийг хангаж байгаагийн нэг тод илрэл гэж үзэж болно.

Гэхдээ үүнд менежментийн

⁴ Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн хөтөлбөр. УБ. 2013. 5 дахь тал

⁵ Төрийн мэдээлэл. 1992. №1

⁶ Төрийн мэдээлэл. 2013. №29

⁷ Нийслэлийн цагдаагийн газрын 2013 оны үйл ажиллагааны тайлангаас хэсэгчилэн авав.

⁸ Төрийн мэдээлэл. 2013. №29

цогц бодлого дутагдаж байна гэж үзэж болох юм. Учир нь зөвхөн нийслэлийн хэмжээнд энэ ажил төсөв хөрөнгийн боломжтойгоор явагдаж байгаа бол хөдөө орон нутагт хөрөнгө мөнгөний хомсдолоос төдийлөн үр дүнтэй, өргөн хүрээг хамарсан хэлбэрээр явагдаж чаддаггүй билээ.

Нийслэлийн Засаг даргын 2012 оны 11 дүгээр сарын 30-ны өдрийн “Улаанбаатар хотын авто замын ачааллыг зохицуулах нэмэлт зарим арга хэмжээ авах тухай” А/724 дугаар захирамжийг хэрэгжүүлэх чиглэлээр Энхтайвны өргөн чөлөөнд “Офицеруудын ордноос Таван шар”-ын автобусны зогсоол хүртэл хэв журмын болон замын хөдөлгөөний хянах хяналтын камерыг суурилуулж, угсрах 1.5 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий тендерт “Смарт слюшнз”, “Сек Тек сервис” ХХК-иудын түншлэл шалгарч, 22 автобусны буудал дээр хэв журмын нөхцөл байдлыг хянах, Саппорогийн тойрог, баруун, зүүн 4 замын уулзварууд дээр замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хянах, Энхтайвны өргөн чөлөөнд зорчих хэсгийн нэгдүгээр эгнээний байрлал, замын хөдөлгөөнийг бүхэлд нь хянах, тээврийн хэрэгслийн дугаарыг санах зориулалт бүхий хяналтын камеруудыг суурилуулан, Улсын комисст хүлээлгэн өгсөн байна.⁹

Энэ нь “Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль¹⁰-ийн 7 дугаар зүйлд заасан “бүх шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал нь тухайн нутаг дэвсгэр дээр гарч байгаа гэмт хэрэг, түүний шалтгаан

нөхцөлийг арилгах талаар харьяа нутаг дэвсгэрт оршиж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллагаас зохиож байгаа ажлыг хэлэлцэн чиглэл өгч, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд зориулан төсвөөс санхүүжүүлэх хөрөнгийн хэмжээг хянан батална” гэсэн заалт болон Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагчын 2012-2016 онд хэрэгжүүлэх мөрийн хөтөлбөрийн 4.1.6-д заасан “Нийслэлийн хэмжээнд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлж, нийслэлийн цагдаагийн байгууллагыг шаардлагатай техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжөөр хангана” гэсэн заалтууд үр дүнтэй хэрэгжиж байна гэж үзэж байна.

Түүнчлэн, 2013-2014 онд Нийслэлийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, Засаг дарга нь тус цагдаагийн газрын парк шинэчлэлтэд зориулан хөдөлгөөнт эргүүлийн 75, жижүүрийн шуурхай албаны 24 автомашин худалдан авах 2 тэрбум 347.0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт шийдвэрлэж өгсөн бөгөөд уг шалгаруулалтын тендерт “Киа моторс Монгол” ХХК шалгарч, 2013 оны загварын “Киа Рио” маркийн суудлын 75 автомашиныг дүүрэг дэх цагдаагийн хэлтсүүдэд хуваарилан өгч, хөдөлгөөнт эргүүлд ажиллуулсан байна.

Мөн жижүүрийн шуурхай албаны автомашин нийлүүлэх тендерт шалгарсан “Монгол Хьондай Автоматив” ХХК дунд оврын туулах чадвар сайтай Туссон жип маркийн 12 автомашин, хүн тээврийн зориулалттай 2013 оны загварын 12 хүний суудал бүхий Старекс маркийн 12 микроавтобусны

тусгай тоноглолыг хийж гүйцэтгэн, хүлээлгэн өгсөн, Чингэлтэй дүүргийн Засаг даргын 60 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар тус дүүргийн цагдаагийн хэлтэс Киа Рио маркийн 2 ширхэг суудлын автомашин, бүрэн тоноглолтой УАЗ Фургон маркийн автомашин 1 ширхэгийг тендерт шалгарсан “Хурд авто” ХХК, “Киа автоматив” ХХК-иас худалдан авч, хүлээлгэн өгсөн байна.

Дээрхи хөрөнгө оруулалтаар шийдсэн ажлууд нь нутгийн захиргааны байгууллагаас Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн¹¹ 7 дугаар зүйлд заасан үүргийн хүрээнд хэрэгжүүлж байгаа ажил бөгөөд энэ нь цагдаагийн байгууллагын нутгийн захиргааны байгууллагуудтай хамтран ажиллаж байгаагийн нэг том илрэл гэж үзэж болох бөгөөд зөвхөн нийслэлийн хөрөнгө оруулалт 2 тэрбум 347.0 сая, дүүргээс 60 сая, нийтдээ 2, 4 тэрбум гаран төгрөгт хүрсэн байдлаар нь харж болно.

Нийслэлийн Засаг дарга, Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаас 2014 онд Улаанбаатар цагдаагийн газартай маш өргөн хүрээнд хамтран ажилласан байна.

Нийслэлийн Засаг даргын 2013 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний 3.1-д заасан “Жуулчдыг гэмт халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх, жуулчидтай холбоотой гарсан гэмт хэрэг зөрчлийг шуурхай шийдвэрлэх зорилгоор Нийслэлийн цагдаагийн газрын бүтцэд Жуулчны цагдаагийн нэгж байгуулна” гэсэн ажлын хүрээнд Нутгийн захиргааны байгууллага, нийслэлийн

⁹ Нийслэлийн цагдаагийн газрын 2013 оны үйл ажиллагааны тайлангаас хэсэгчилэн авав.

¹⁰ Төрийн мэдээлэл. 1998.№ 1

¹¹ Төрийн мэдээлэл. 1998.№ 1

харьяа агентлагуудаас авсан арга хэмжээний талаар санал, хүсэлтийн дагуу Нийслэлийн цагдаагийн газрын даргын 2014 оны 06 дугаар сарын 18-ны өдрийн А/183 тоот тушаалаар “Ажлын хэсэг” байгуулан ажиллаж, Монголын оюутны холбоотой зөвшилцөн “Оюутан цагдаа”-гаар ажиллах оюутнуудад тавигдах шаардлага, ажиллах журмыг боловсруулан, 2014 оны 7 дугаар сарын 5, 6-ны өдрүүдэд бүртгэлийн арга хэмжээг зохион байгуулж, шаардлага хангасан гадаад хэлний мэдлэг бүхий эрэгтэй-34, эмэгтэй-54, нийт 88 оюутныг Цагдаагийн ерөнхий газрын Сургалт дадлагын төвд холбогдох хууль, эрх зүйн анхан шатны мэдлэг болон хэрхэн аюулгүй байдлаа хангах, харилцааны соёлын талаар мэдлэг олгох 40 цагийн сургалтанд хамруулан, хөдөлмөрийн гэрээ байгуулж хамтран ажилласан нь нутгийн захиргааны байгууллага, цагдаагийн байгууллагын хамтран хэрэгжүүлсэн томоохон ажил болсон билээ.

Хөдөлмөрийн гэрээнд заасны дагуу оюутан-цагдаа нарын ажлын нэг цагийг 3500 төгрөгөөр тооцон өдөрт 4-6 цагаар ажиллуулж, цагийн тооцоог тухай бүр нэгтгэн холбогдох цагдаагийн хэлтсүүдээс нэгтгэн авч, Олон нийтийн цагдаагийн ажилтанд олгох төсөвлөгдсөн хөрөнгөнөөс нийт 57.013.530 / тавин долоон сая арван гурван мянга таван зуун гуч/ төгрөгний урамшууллыг шийдвэрлүүлэн олгожээ.

Энэ хугацаанд Үндэсний их баяр наадмын өдрүүдэд гадаадын иргэд жуулчдаас гэмт хэрэгт өртөж хохирсон 2 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өмнөх

онтой харьцуулахад 7 нэгжээр буюу 88.8 хувиар буурсан байна. Түүнчлэн, арга хэмжээ хэрэгжсэн хугацаа буюу 2014 оны 7, 8 дугаар сарыг өмнөх онуудын мөн үетэй харьцуулахад нийслэл хотын хэмжээнд гадаадын иргэдээс үйлдсэн гэмт хэрэг 3 буюу өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 6-10 нэгжээр тус бүр буурсан, гэмт хэрэгт өртөж хохирсон иргэд өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 2012 оны мөн үеэс 2 нэгжээр буюу 6.5 хувиар буурсан, 2013 оны мөн үеэс 2 нэгжээр буюу 7.4 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.¹²

Тоон мэдээнээс харахад арга хэмжээ хэрэгжих үед гудамж талбай, олон нийтийн газарт гадаадын иргэд, жуулчдаас гэмт хэрэг халдлагад өртөж хохирсон тохиолдол 12 бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 4-7 нэгж буюу 25-36 хувиар буурсан, гэмт хэрэг үйлдсэн гадаадын иргэд 1 бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 1-2 нэгжээр буюу 33-50 хувиар буурсан үзүүлэлттэй гарч байна.

Энэ нь Монгол Улсад хүрэлцэн ирэх гадаадын иргэд, жуулчдын аюулгүй байдлыг хангах төдийгүй иргэд олон нийт, оюутан, сурагчдыг гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх, нийтийн хэв журам хамгаалах үйл ажиллагаанд татан оролцуулж тухайн арга хэмжээг уламжлан болгон өргөтгөн зохион байгуулж ажиллах боломж бололцоо бий байгааг харуулж байна. Өөрөөр хэлбэл, эдгээр үйл ажиллагааны зардлыг Нийслэлийн иргэдийн хурлын дэргэдэх Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх салбар зохицуулах зөвлөлийн нөөц

¹² Нийслэлийн цагдаагийн газрын 2014 оны үйл ажиллагааны тайлангаас хэсэгчилэн авав.

хөрөнгөнөөс гаргасан нь дээрхи 2 байгууллагын хамтын ажиллагаа зохих түвшинд явагдсан гэж үзэж болохоор байна.

Түүнчлэн, Нийслэлийн цагдаагийн газар нь 2014 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний 3.2-д заасан “Олон нийт-цагдаагийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, нийтийн хэв журам хамгаалах ажлын үр дүнг дээшлүүлнэ” гэсэн ажлын хүрээнд дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн байна. Тухайлбал,

2014 онд Олон нийтийн цагдаагийн ажилтан арга хэмжээний зардалд 956 сая төгрөг, Хууль зүйн яамнаас гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд 86 сая төгрөг, Нийслэлийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн Хурал, Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зохицуулах зөвлөлөөс “Лидер студент” сэтгүүл, “School police” арга хэмжээнд 34 сая төгрөгийг зарцуулжээ.

Мөн 2013 оны төсвийн хэмнэлтийн урамшуулал 126.8 сая төгрөг, хүү, торгуулийн орлогыг давуулан биелүүлсэний урамшуулал 16.7 сая төгрөг орж ирсэнийг зохих журмын дагуу зарцуулсан байна.

ЦЕГ-ын даргын 2014 оны 568 дугаар тушаалаар батлагдсан “Олон нийтийн цагдаагийн ажилтны дүрэм”-ийн хэрэгжилтийг хангахаар Нийслэлийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас төсөв хөрөнгийн шийдвэрлэж өгснөөр 2014 оны 7 дугаар сараас эхлэн дүүргүүдээс судлагдсан 190 иргэнийг эрүүл мэндийн нэгдсэн үзлэг, сэтгэл зүйн ярилцлага, сургалтад хамруулах ажлыг зохион байгуулж гэрчилгээ олгон 9 дүүргийн 17 цагдаагийн

хэлтэст 172 иргэнийг томилж, гэрээ байгуулан, хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын дүрэмт хувцсаар ханган ажиллуулсан байна.¹³

Дээрх дурдсан бүх ажлуудыг нэгтгэн авч үзээд нутгийн захиргааны байгууллага, цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны хамтын ажиллагааны хэлбэр дараах байдлаар илрэн гарч байна. Үүнд:

- Цагдаагийн байгууллага ажиллах нөхцөл байдлаа сайжруулах, техник хэрэгсэл авах, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр төрөл бүрийн арга хэмжээ зохион байгуулахад шаардагдах төсөв хөрөнгийг нутгийн захиргааны байгууллагаас төсөвт суулгуулан замаар санхүүгийн эх үүсвэрээ шийдвэрлэдэг;

Энэ нь харилцан адилгүй байна. Улаанбаатар хотод хамгийн их буюу 2.4 тэрбум байгаа бол дүүрэгт 60 сая, хөдөө орон нутагт 10-20 сая орчим төгрөг дунджаар орон нутгийн төсөвт суулгаж ашигладаг байна.

- Засаг даргын дэргэдэх мэргэжлийн хяналтын байгууллагуудтай хамтарч төрөл бүрийн чиглэлээр шалгалтанд хамтарч оролцдог;

¹³ Нийслэлийн цагдаагийн газрын 2014 оны үйл ажиллагааны тайлангаас хэсэгчилэн авав.

Тухайлбал, худалдаа, үйлдвэр, үйлчилгээний үйл ажиллагаанд тавих хяналт, нохой устгал болон тодорхой аж ахуйн нэгж, байгууллагууд руу чиглэсэн хууль тогтоомж, нийтээр дагаж мөрдөх журмын хэрэгжилтанд тавих тусгай хяналт шалгалт гэх мэт.

- Засаг дарга, Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, харьяа төрийн болон төрийн бус байгууллагаас зохион байгуулж буй олон талт арга хэмжээнд оролцох;

Тухайлбал гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, шалтгаан нөхцлийг арилгах чиглэлээрхи хурал, зөвлөлгөөн, уулзалт, хэлэлцүүлэг, спорт, урлагын арга хэмжээнд хамтран оролцдог байна.

- Нутгийн захиргааны байгууллага болон нутаг дэвсгэрийн цагдаагийн байгууллагаас төрөл бүрийн төсөл, хөтөлбөр боловсруулж, түүнийгээ эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтнаар батлуулан хэрэгжүүлэх,

- Нутгийн өөрөө удирдах байгууллага буюу Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, Засаг даргаас гаргасан нийтээр дагаж мөрдөх журмыг сахиулах ажилд оролцож, хэрэгжилтэнд хяналт тавьж ажиллах;

Харин удирдлага, зохион байгуулалтын тал дээр нутгийн

захиргааны байгууллага, цагдаагийн байгууллагын хамтын ажиллагаануудыг судалж үзэхэд ихэвчлэн нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, Засаг дарга удирдлага, зохион байгуулалтыг гардан удирдахаар эрх зүйн зохицуулалтандаа тусгасан байдаг.

Энэ нь хууль тогтоомждоо тусгасан байдгаас үүдэлтэй бөгөөд нутаг дэвсгэрийн цагдаагийн байгууллагаас нутгийн захиргааны байгууллагуудтай харилцан, хамтран ажиллах чиглэлээр санал, санаачлага гаргаж, түүнийг нь хамтран хэрэгжүүлэх байдлаар 2 байгууллагын хамтын ажиллагаа нь явагдаж ирсэн гэж үзэж болохоор байна.

Нөгөө талаараа нутгийн захиргааны байгууллага, нутаг дэвсгэрийн цагдаагийн байгууллагын хоорондын үйл ажиллагааны удирдлага, зохион байгуулалтын нэгдсэн менежментийн бодлого орон нутгийн онцлогоос хамаараад өөр өөр байгаа нь төрөөс тэдгээр байгууллагуудын хамтын ажиллагаанд нэгдсэн нэг бодлогоор хангаж байгаа мэт харагдаж байгаа боловч түүний хэрэгжилтэнд тавих хяналт зохистой үр дүнд хүрэхгүй байна гэж үзэж болохоор байна.

